

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1016211343

Дата перевірки:
25.04.2024 22:34:36 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
25.04.2024 22:35:06 EEST

ID користувача:
100011299

Назва документа: Курсова робота_Шепітько Владислава

Кількість сторінок: 34 Кількість слів: 7267 Кількість символів: 56841 Розмір файлу: 70.26 KB ID файлу: 1015983188

8.79% Схожість

Найбільша схожість: 2.08% з Інтернет-джерелом (http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/15016/1/dysertatsia_me).

8.79% Джерела з Інтернету

801

Сторінка 36

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Міністерство освіти і науки України
Полтавський інститут економіки і права
Циклова комісія правознавства

(повна назва кафедри)

КУРСОВА РОБОТА

3

(назва навчальної дисципліни)

на тему: «Інтерпретаційно-правова діяльність»

Студента (ки) ___ курсу, групи ___
напряму підготовки (спеціальності)

(прізвище та ініціали студента (ки))

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Полтава – 2024 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1.1. Поняття, мета та функції тлумачення норм права.....	5
1.2. Види тлумачення та способи тлумачення норм права.....	12
1.3. Акти офіційного тлумачення норм права: поняття, ознаки, види.....	19
ВИСНОВКИ.....	29
Список використаних джерел.....	31

Вступ

Актуальність дослідження інтерпретаційно-правової діяльності має глибоке значення, оскільки вірне розуміння та застосування правових норм є критично важливим для стабільності та ефективності правової системи будь-якої держави. Якісна інтерпретація права є невід'ємною частиною правової практики, оскільки вона допомагає забезпечити юридичну визначеність, сприяє втіленню принципів справедливості та допомагає утримувати правопорядок у суспільстві. В контексті постійних змін у законодавстві, введення нових правових норм і концепцій, інтерпретаційно-правова діяльність стає ще більш значущою, оскільки вона сприяє інтеграції нових норм у вже існуючу правову структуру без порушення її цілісності та збереження її функціональності.

Значущість такого дослідження також полягає у тому, що воно спирається на широкий теоретичний фундамент, утворений вченими і практикуючими юристами, що дозволяє глибше зрозуміти нюанси інтерпретаційної діяльності та її вплив на розвиток правової системи. Аналіз наукових робіт відомих юристів, таких як Головін А.С., Єзеров А., Загальна теорія держави і права, Калинюк С., Карвацька С.Б., Котенко М.В., Кошарновська С.Л., Кравчук М.В., Кретова І., Кривошия І., Лепіш Н.Я., Малишев Б.В., Мельничук С.М., Молибога М.П., і інших, дозволяє виявити різні підходи до процесу інтерпретації права, а також визначити їх вплив на формування юридичної доктрини та практики. Вивчення нормативно-правових актів, що регулюють інтерпретаційно-правову діяльність, дозволяє дослідити як формальні, так і матеріальні аспекти цього процесу, визначити основні тенденції та виклики, з якими зіштовхується правова система в контексті інтерпретації права.

Зрештою, розгляд інтерпретаційно-правової діяльності з точки зору її актуальності та теоретичного підґрунтя надає можливість для більш комплексного та глибокого аналізу правової системи, враховуючи як її

внутрішню логіку та структуру, так і динаміку зовнішнього середовища. Це допомагає у виявленні і вирішенні проблем, що виникають у зв'язку з правовою інтерпретацією, та сприяє формуванню більш стабільної, прозорої та ефективної правової системи.

Мета дослідження – всебічне вивчення і аналіз інтерпретаційно-правової діяльності, її ролі та значення в системі правозастосування, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації процесу тлумачення правових норм.

Для досягнення цієї мети визначені наступні завдання:

- дослідити теоретичні засади інтерпретаційно-правової діяльності;
- проаналізувати нормативно-правову базу, яка регулює процес інтерпретації права;
- вивчити методи та підходи до правової інтерпретації в національній та міжнародній практиці;
- оцінити вплив інтерпретаційно-правової діяльності на розвиток правової системи.

Об'єктом дослідження є інтерпретаційно-правова діяльність як процес тлумачення правових норм і принципів.

Предмет дослідження – методи, підходи та процедури інтерпретації права, а також вплив цих процесів на формування та розвиток правової системи.

У роботі застосовуються методи наукового пізнання, зокрема аналіз, синтез, порівняльно-правовий метод, системний підхід, що дозволяють всесторонньо розглянути інтерпретаційно-правову діяльність, оцінити її роль у правозастосуванні та внести пропозиції щодо її удосконалення.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку літератури українською мовою.

1.1. Поняття, мета та функції тлумачення норм права

Тлумачення права є складним і важливим процесом, який відображає інтелектуально-вольову діяльність науковців, практиків і компетентних органів держави з метою з'ясування та роз'яснення змісту, сенсу та мети правових норм. Цей процес включає як офіційне, так і неофіційне тлумачення права, кожне з яких має свої особливості та значення.

Офіційне тлумачення проводиться компетентними органами держави, такими як суди, конституційний суд, міністерства тощо. Це тлумачення має загальнообов'язковий характер і є основою для правозастосування та вирішення правових питань в рамках законодавства. Неофіційне тлумачення, натомість, здійснюють науковці, практики та громадяни, і воно не має прямого загальнообов'язкового характеру, але важливе для розуміння правової системи та її еволюції [12, с. 4-10].

Необхідність тлумачення права визначається кількома ключовими факторами. По-перше, складність і неоднозначність самого тексту правових норм може призвести до його різноманітного розуміння і потребує додаткового пояснення. Динамічність суспільних відносин також важлива, оскільки правові норми не завжди відображають останні тенденції і зміни в суспільстві, що робить тлумачення права необхідним для адаптації законодавства до нових реалій. Крім того, існують прогалини в законодавстві, де не вистачає чіткості або актуальності, що також вимагає додаткового аналізу та тлумачення.

Методи тлумачення права дозволяють систематизувати цей процес і забезпечити об'єктивність та консистентність в розумінні правових норм. Логічні методи ґрунтуються на законах логіки і включають аналіз структури та зв'язків правових норм для з'ясування їх змісту. Граматичні методи спрямовані на розуміння значення слів та фраз, використаних у тексті правових норм, через правила граматики. Систематичні методи враховують систему права в цілому та допомагають аналізувати правові норми у

контексті інших норм. Історичні методи орієнтовані на розуміння мети та сенсу правових норм через їхню історію виникнення та розвитку. Існують також спеціальні методи, призначені для тлумачення конкретних сфер права, що враховують їхню специфіку і особливості[14, с. 7-14].

Отож, тлумачення права є ключовим елементом правової системи, яке дозволяє забезпечити правозастосування, адаптацію законодавства до змін у суспільстві та розуміння суті правових норм. Різноманітні методи тлумачення доповнюють один одного і дозволяють створити повну та об'єктивну картину правової реальності, забезпечуючи правову стабільність і зрозумілість для всіх учасників правових відносин.

Тлумачення норм права є ключовим елементом в правозастосуванні, який забезпечує правильне розуміння та виконання юридичних норм. Цей процес включає в себе ряд методів та цілей, спрямованих на досягнення чіткості, єдності та справедливості у правовому просторі.

Перша і найважливіша мета тлумачення полягає у з'ясуванні дійсного змісту правової норми. Це означає розкриття сенсу та суті норми, що дозволяє визначити її обсяг та межі застосування. Без такого чіткого розуміння норми неможливо вірно застосувати її у конкретних ситуаціях.

Друга ціль тлумачення полягає в забезпеченні єдності та одноманітності в правозастосуванні. Це означає, що тлумачення сприяє уніфікації розуміння та застосування норм права різними суб'єктами права. Такий підхід мінімізує ризик суб'єктивізму та довільності в правовому просторі, забезпечуючи більш об'єктивне та послідовне застосування права.

Крім того, процес тлумачення спрямований на усунення прогалин у правовому регулюванні. Під час тлумачення можуть бути виявлені недоліки або неоднозначності в тексті норми, що вимагає їх уточнення та усунення. Це стимулює правотворчі органи до удосконалення законодавства та вирішення актуальних проблем у сфері права[21, с. 520].

Додатково, тлумачення норм права допомагає вирішувати колізії між різними правовими нормами. У випадках конфлікту норм, тлумачення може

надати ключові аргументи для визначення пріоритетності однієї норми над іншою, що сприяє консистентності та системності правового регулювання.

Необхідно також зазначити, що тлумачення норм права має ґрунтуватися на принципах справедливості та верховенства права. Це означає, що в ході тлумачення слід дотримуватися принципів справедливості та рівності перед законом, аби уникнути неправомірних обмежень прав та свобод людини. З точки зору видів тлумачення, варто зазначити, що вони відрізняються залежно від суб'єкта, який здійснює тлумачення, та його обсягу.

Офіційне тлумачення здійснюється компетентними органами державної влади, такими як суди, конституційні суди, органи виконавчої влади. Воно має форму нормативно-правових актів, рішень судів, офіційних роз'яснень та є обов'язковим для всіх суб'єктів права [5, с. 193–196].

Неофіційне тлумачення, навпаки, здійснюється науковцями, практикуючими юристами, громадянами та не має загальнообов'язкового характеру. Це може бути інтерпретація норми у конкретній ситуації або аналіз її з точки зору практичної реалізації. Залежно від глибини та обсягу тлумачення розрізняють автентичне, легальне та доктринальне тлумачення.

Автентичне тлумачення норми права дається самим законодавцем у процесі прийняття або зміни нормативно-правового акту. Це офіційне, найбільш авторитетне та обов'язкове для всіх суб'єктів права тлумачення.

Легальне тлумачення, у свою чергу, дається компетентними органами державної влади, але не самим законодавцем. Це може бути роз'яснення суду чи іншого органу щодо конкретного випадку застосування права.

Доктринальне тлумачення є результатом наукових досліджень та аналізу практики застосування права відомими юристами та науковцями. Воно має важливе значення для розвитку теорії права та вдосконалення правової системи в цілому. Таким чином, тлумачення норм права є складним процесом, спрямованим на забезпечення чіткості, єдності, справедливості та системності у правозастосуванні. Цей процес виконує важливі функції у

суспільстві, сприяючи розвитку правової системи та забезпечуючи захист прав та свобод громадян.

Тлумачення норм права відіграє ключову роль у правозастосуванні та забезпечує ефективне регулювання суспільних відносин. Це можна розглядати через призму різних функцій, які виконує таке тлумачення[10, с. 165-175].

Почнемо з пізнавальної (евристичної) функції. Ця функція визначається як процес з'ясування дійсного змісту правової норми та волі законодавця, закладеної в ній. Для досягнення цієї мети використовуються різні методи, включаючи лінгвістичний аналіз для розуміння термінів, використаних у нормі; логічний аналіз для встановлення внутрішньої консистентності норми; системний аналіз для розуміння місця норми в системі права; історичний аналіз для виявлення змін у тлумаченні та застосуванні норми протягом часу; порівняльно-правовий аналіз для порівняння з аналогічними нормами в інших юрисдикціях. Результатом цієї функції є усвідомлення сенсу та значення норми права, що дозволяє правильно її застосувати в конкретних ситуаціях.

Друга функція — інструментальна (юридично-технічна). Її суть полягає в перетворенні змісту правової норми в конкретні правила поведінки для суб'єктів права. Це досягається за допомогою догматичного аналізу, який дозволяє встановити обсяг та межі застосування норми; формально-юридичного аналізу для визначення юридичних наслідків порушення чи виконання норми; телеологічного аналізу для розуміння цілей та призначення норми. Результатом цієї функції є визначення правових наслідків для конкретних юридичних ситуацій та формулювання рекомендацій щодо дії правових норм[28, с. 34].

Аксіологічна (оціночна) функція зосереджена на оцінці змісту та досконалості правової норми з точки зору соціальних цінностей, справедливості та доцільності. Для досягнення цієї мети використовуються соціологічні, аксіологічні та порівняльно-правові методи. Результатом є

виявлення прогалин у законодавстві, протиріч між нормами, недосконалості правового регулювання, що може стати основою для його подальшого вдосконалення[17, с. 109-114].

Комунікативна (інформаційно-роз'яснювальна) функція має на меті доведення змісту правової норми до широкого загалу та забезпечення єдності в її розумінні та застосуванні. Для цього використовуються офіційне тлумачення, доктринальне тлумачення, правова освіта, популяризація правових знань. Результатом є підвищення правової культури суспільства та попередження правопорушень.

Прогностична (попереджувальна) функція передбачає можливі проблеми у правозастосуванні, протиріч у законодавстві, негативні наслідки дії правових норм. Для досягнення цієї мети використовуються прогнозування, моделювання, експертні оцінки. Результатом є вдосконалення законодавства, попередження правопорушень, забезпечення правової стабільності.

Систематизуюча функція спрямована на узгодження змісту правової норми з системою законодавства та забезпечення єдності та узгодженості правового регулювання. Для досягнення цієї мети використовуються системний та порівняльно-правовий аналізи. Результатом є усунення протиріч у законодавстві, усунення прогалин, підвищення ефективності правового регулювання.

Герменевтична функція спрямована на розкриття глибинного сенсу правової норми, з'ясування її цілей та призначення. Для цього використовуються герменевтичні, філософські та історико-культурні методи. Результатом є глибоке розуміння правової норми та забезпечення її відповідності потребам суспільства[8, с. 12–18].

Тлумачення норм права є невід'ємною складовою правозастосування, адже воно забезпечує правильне розуміння та застосування правових приписів у конкретних життєвих ситуаціях. Цей процес ґрунтується на

сукупності принципів, які виступають основоположними засадами інтерпретації права.

Логічний принцип передбачає розуміння норм права з точки зору логіки. Це охоплює аналіз тексту норми права, системне тлумачення та використання логічних прийомів, таких як доведення від протилежного, аналогія, узагальнення тощо.

Граматичний принцип зосереджується на аналізі мовного вираження норм права. Це включає вивчення граматичного значення слів, аналіз синтаксичних конструкцій та врахування правил пунктуації.

Системний принцип ґрунтується на розумінні норм права як елементів системи права. Він передбачає розгляд норм права в контексті всієї системи права, з'ясування місця та ролі норми права в системі, а також використання системних методів тлумачення.

Історичний принцип полягає у з'ясуванні змісту норм права з урахуванням умов їх прийняття. Це включає вивчення історії прийняття норми права, розуміння історичного контексту та використання історичних методів тлумачення[24, с. 49–56].

Цільовий принцип спрямований на з'ясування мети та завдань, які ставив перед собою законодавець при прийнятті норми права. Це включає вивчення преамбули та інших положень нормативно-правового акта, аналіз мотивів прийняття норми права та використання телеологічних методів тлумачення.

Отже, тлумачення норм права є складним процесом, що ґрунтується на кількох основних принципах. Логічний принцип вимагає використання законів логіки для розуміння норми права. Граматичний принцип спирається на аналіз мовних структур для визначення їх змісту. Системний принцип враховує взаємозв'язок норм права у системі права. Історичний принцип відтворює контекст їх прийняття, а цільовий принцип допомагає розуміти мету законодавця.

Тлумачення норм права є одним із ключових аспектів правозастосування, оскільки воно визначає зміст і сферу застосування правових норм. Основна мета тлумачення полягає у тому, щоб забезпечити правильне та одноманітне застосування законодавства у правозастосовчій практиці. Для цього важливо розглянути кілька аспектів, які підкреслюють важливість цього процесу.

По-перше, тлумачення норм права допомагає забезпечити єдність та одноманітність правозастосування. Це означає, що однакові правові норми мають застосовуватися однаково до всіх суб'єктів правовідносин незалежно від їхніх особистих поглядів чи статусу. Такий підхід гарантує рівність перед законом та запобігає будь-якому упередженому чи необґрунтованому застосуванню права[16, с. 41–44].

По-друге, тлумачення норм права вирішує колізії між різними нормами. У правовій системі можуть виникати ситуації, коли дві або більше норми суперечать одна одній. Тут важливо визначити, яка з них має пріоритет у конкретному випадку та які механізми можуть бути застосовані для узгодження суперечливих норм.

Крім того, тлумачення норм права сприяє динамічному розвитку правової системи. Суспільні відносини постійно змінюються, і важливо, щоб законодавство було гнучким та відповідало потребам суспільства. Тлумачення норм дозволяє адаптувати правові норми до нових умов та реалій, забезпечуючи таким чином актуальність та ефективність правової системи.

Взаємодія між тлумаченням і законодавством відображає складні взаємозв'язки між правовою теорією та практикою її застосування. Цей динамічний процес визначає розвиток правової системи та забезпечує її адаптацію до змін у суспільстві та правозастосовних практиках. З одного боку, законодавство встановлює норми та правила, які потребують тлумачення та застосування в різних ситуаціях. З іншого боку, саме тлумачення законів, будь то судове або наукове, впливає на їх розуміння та

застосування, а також може стимулювати зміни у законодавстві через виявлення прогалин, недоліків чи неузгодженостей[26, с. 18-24].

1.2. Види тлумачення та способи тлумачення норм права

Тлумачення норм права є фундаментальним процесом у сфері юриспруденції, який вимагає комплексного підходу та використання різних методів для досягнення повного розуміння юридичного акту. Відповідно до різних ситуацій та завдань, які стоять перед інтерпретатором права, застосовуються різні види тлумачення.

Літеральне (граматичне) тлумачення в основному базується на дослівному розумінні тексту норми права з урахуванням правил граматики та лексики. Це є найпростішим методом тлумачення, але не завжди дозволяє повністю зрозуміти інтенції законодавця або відобразити всі можливі аспекти норми[3, с. 38–46].

Логічне тлумачення, з свого боку, зосереджується на аналізі логічної структури норми права, виявленні зв'язків між її частинами та вирішенні можливих суперечностей. Цей підхід дозволяє отримати більш глибоке розуміння сенсу закону.

Систематичне тлумачення є важливим методом, який враховує контекст, у якому діє дана норма права. Воно передбачає розгляд норми в контексті інших норм, які регулюють подібні або пов'язані з нею відносини. Це дозволяє забезпечити єдине застосування різних норм та уникнути суперечностей у їх інтерпретації.

Історичне тлумачення зосереджується на вивченні процесу створення норми права, її еволюції та зміни з часом. Цей підхід дозволяє краще зрозуміти мету прийняття норми, контекст, у якому вона була створена, і дати глибше та обґрунтоване тлумачення. Спеціальне тлумачення використовується для розуміння норм права, що містять спеціальну термінологію або вимагають спеціалізованих знань у певній галузі. Цей метод передбачає залучення експертів з відповідної сфери для точного тлумачення таких норм[31, с. 99].

Доктринальне тлумачення ґрунтується на аналізі поглядів та досліджень юридичних вчених, які викладені у наукових працях, коментарях до законодавства та інших джерелах. Цей підхід є важливим у вирішенні складних юридичних питань, оскільки враховує думки експертів у галузі права[2, с. 38-46].

Офіційне тлумачення надається компетентними органами державної влади у спеціальних актах (тлумачних актах), і є загальнообов'язковим для всіх суб'єктів права. Це забезпечує однозначне розуміння і застосування норм права в усіх сферах життя.

Неофіційне тлумачення, навпаки, надається індивідуальними суб'єктами права, такими як судді, юристи, науковці, і не має загальнообов'язкового характеру. Це дозволяє застосовувати гнучкі тлумачення в різних ситуаціях, враховуючи конкретні обставини.

Вибір виду тлумачення залежить від різних факторів, таких як складність норми права, її чіткість, наявність суперечностей, мета тлумачення та інші. Кожен вид тлумачення має свої переваги та обмеження, тому важливо обирати той, який найбільш відповідає конкретній ситуації та дозволяє досягти максимально точного та повного розуміння норми права.

Формальне тлумачення в правознавстві представляє собою метод інтерпретації норм права, що базується на літеральному значенні тексту нормативно-правового акту. Цей метод використовує лінгвістичні та логічні правила для виявлення сенсу правових норм, не виходячи за рамки їх текстуального вираження[23, с. 167–174].

Методологія формального тлумачення передбачає кілька ключових аспектів. По-перше, це граматичний (мовний) аналіз, який полягає в дослідженні тексту норми права з точки зору граматики, синтаксису та лексики. Це включає вивчення значень слів, словосполучень та речень, а також їх взаємозв'язку в тексті. По-друге, важливим є логічний аналіз, що передбачає дослідження логічної структури норми права, її послідовності, чіткості та непротиворічності. Третім аспектом є систематичне тлумачення, яке

передбачає розгляд норми права в контексті інших норм того ж нормативно-правового акту, а також інших актів законодавства. І, нарешті, історичне тлумачення враховує історію прийняття норми права, її генезис та еволюцію, що може мати важливе значення для розуміння сучасного змісту норм.

Однією з переваг формального тлумачення є його об'єктивність. Цей метод ґрунтується на чітких та зрозумілих правилах, що мінімізує ризик суб'єктивного тлумачення. Також важливою перевагою є простота методу: він не вимагає спеціальних знань чи навичок і доступний для будь-якої особи. Крім того, формальне тлумачення забезпечує єдність розуміння та застосування норм права різними суб'єктами, що сприяє уникненню непорозумінь та суперечностей у правовій практиці[22, с. 235–243].

Проте варто врахувати й недоліки формального тлумачення. Перш за все, це формалізм, що може призводити до неповного розуміння глибинного змісту та мети норм права, оскільки акцент здійснюється на буквальному та механічному їх застосуванні. Також метод є статичним і не враховує динаміку суспільних відносин, що може призвести до застаріння норм та невідповідності їх реальним потребам. Крім того, формальне тлумачення не завжди дає чітких вказівок щодо тлумачення нечітких або суперечливих норм права, що може створювати прогалини у правовому регулюванні.

Необхідно також врахувати обмеження формального тлумачення. Воно не може бути єдиним методом інтерпретації норм права, оскільки це може призвести до неповного або спотвореного розуміння їх сутності. Рекомендується використовувати формальне тлумачення в поєднанні з іншими методами, такими як телеологічне, логічне, системне та історичне тлумачення. Це дозволить більш повно та глибоко зрозуміти зміст норм права та правильно їх застосувати у різних ситуаціях[32, с. 489].

Загалом, не зважаючи на певні недоліки, формальне тлумачення відіграє важливу роль у правовій системі. Воно забезпечує єдність та об'єктивність у тлумаченні та застосуванні норм права, що є необхідними умовами для правової визначеності та стабільності. Проте його використання

потребує обережності та комбінування з іншими методами для досягнення більш точного та відповідного розуміння правових норм у контексті сучасного правового середовища[29, с. 161–190].

Логічне тлумачення правових норм є фундаментальним методом в юридичній науці. Цей підхід базується на основних принципах логіки, таких як тотожність, виключення третього та достатня підстава. Застосування логічного тлумачення дозволяє уникнути неоднозначностей та суперечностей у розумінні правових норм, що є ключовим для стабільності та ефективності правової системи.

На першому етапі логічного тлумачення проводиться аналіз тексту правової норми. Це включає в себе вивчення мови, термінології, структури та граматики норми. Спеціалісти визначають ключові поняття, їх взаємозв'язок та логічну послідовність викладу. Такий детальний аналіз допомагає зрозуміти сутність норми та встановити її інтерпретацію.

Другий етап включає використання різних логічних прийомів. Сюди входять аналіз, синтез, дедукція, індукція, абстрагування, узагальнення тощо. Ці прийоми допомагають з'ясувати сутнісні характеристики норми та встановити зв'язки з іншими нормами права. Важливою частиною цього етапу є усунення можливих суперечностей у тексті норми або між різними нормами. Для цього використовуються різні логічні правила, такі як правило виключення третього чи правило протиріччя.

Наступний крок – формулювання чітких та однозначних висновків на основі проведеного аналізу та логічних правил. Це дозволяє уникнути розбіжностей у розумінні норми і забезпечує єдність у застосуванні правових норм[25, с. 374].

Логічне тлумачення має значення як для самого правозастосування, так і для розвитку правової науки. Чітке розуміння норм допомагає уникнути помилок у їх застосуванні та забезпечує стабільність у правовідносинах. Крім того, воно сприяє дослідженню та систематизації норм права, а також формулюванню нових правових концепцій.

Логічне тлумачення не є єдиним методом в юридичній науці. Воно доповнюється іншими методами, такими як граматичне, системне, історичне та телеологічне тлумачення. Лише комплексне застосування цих методів дозволяє отримати повне та всебічне розуміння правових норм.

Наприклад, логічне тлумачення використовується для визначення юридичної сили правового акту. За допомогою аналізу можна встановити, чи дійсний правовий акт, чи не втратив він чинності, чи не суперечить він вищим за юридичною силою актам. Також цей метод допомагає у кваліфікації правопорушень, визначенні причинно-наслідкового зв'язку та тлумаченні умов договорів.

Отже, логічне тлумачення правових норм є важливим елементом в роботі юристів та в розвитку правової науки. Його комплексне використання сприяє уніфікації та систематизації правової системи, а також підвищує ефективність правозастосування[1, с. 216].

Систематичне тлумачення правових норм є ключовим методом аналізу у правознавстві. Цей підхід спрямований на розкриття глибинного змісту норми, враховуючи її місце та роль у системі права. Однією з основних цілей системного тлумачення є забезпечення єдності, узгодженості та стабільності правової системи в цілому.

Систематичне тлумачення ґрунтується на декількох ключових елементах. По-перше, це аналіз зв'язків досліджуваної норми з іншими нормами права, що може включати вертикальні та горизонтальні зв'язки. Вертикальні зв'язки передбачають порівняння норми з нормами вищого та нижчого рівня, що допомагає з'ясувати її статус та обсяг застосування. Горизонтальні зв'язки, у свою чергу, означають аналіз співвідношення норми з іншими нормами того ж рівня, що дозволяє уникнути протиріччя та неузгодженостей у законодавстві.

Другий аспект системного тлумачення полягає у врахуванні зв'язку досліджуваної норми з інститутами та галузями права. Цей аналіз допомагає

розуміти норму у контексті більш широких правових принципів та цілей, що стимулює забезпечення її логічності та цілісності.

Третій елемент системного тлумачення полягає у зв'язку досліджуваної норми з принципами права та загальними засадами правового регулювання. Цей аспект допомагає уникнути прогалин у законодавстві та забезпечує справедливе та законне вирішення правових спорів, оскільки він базується на основних принципах справедливості, рівності та законності.

Важливо зазначити, що систематичне тлумачення є не лише методом аналізу окремих норм, а й підходом до розуміння системи права в цілому. Це дозволяє встановити логічні зв'язки між різними елементами правової системи та забезпечує послідовність та стабільність в правовому регулюванні[20, с. 144].

Одним із важливих аспектів системного тлумачення є врахування історичного та еволюційного контексту правових норм. Це дозволяє зрозуміти, які цілі та завдання стояли перед законодавцем під час прийняття норми, та відповідно до цього тлумачити її сучасне застосування.

Історичне тлумачення правових норм є одним з важливих методів дослідження в правознавстві, оскільки воно дозволяє отримати глибоке розуміння суті та еволюції правової системи. Цей метод базується на усвідомленні того, що право є динамічним явищем, яке постійно змінюється відповідно до потреб суспільства та впливу зовнішніх факторів.

Основним елементом аналізу історичного тлумачення є вивчення історичного контексту, в якому формувалася та розвивалася певна правова норма. Це включає аналіз першоджерел, таких як оригінальні тексти законів, судові рішення, доктринальні джерела та інші історичні документи, які допомагають розкрити генезис та еволюцію правової норми. Крім того, важливим є врахування соціальних, політичних та економічних умов того періоду, коли була прийнята або змінена дана норма, оскільки ці умови мають великий вплив на формування її змісту та обсягу. Також важливим аспектом є вивчення практики застосування цієї норми на практиці, що включає аналіз

судових рішень, адміністративної практики та інших прецедентів, що стосуються даної норми.

Переваги історичного тлумачення очевидні. Цей метод дозволяє отримати глибоке розуміння суті та мети правової норми, що є важливим для її правильного тлумачення та застосування. Крім того, історичне тлумачення може допомогти виявити помилки та неточності в тлумаченні, що виникають через нехтування історичним контекстом. Також важливою перевагою є зв'язок історичного аналізу з сучасними проблемами права, оскільки розуміння історичного розвитку правової норми може допомогти у вирішенні сучасних правових питань[4, с. 584].

Проте варто зазначити, що історичне тлумачення має свої обмеження. По-перше, це складність дослідження, оскільки історичний аналіз вимагає глибоких знань історії права та спеціальних дослідницьких навичок. Крім того, результати історичного аналізу не завжди є однозначними та остаточними, оскільки історія права часто включає різноманітні тлумачення та варіанти розвитку. Необхідно також пам'ятати про баланс з іншими методами тлумачення, такими як системний, логічний та телеологічний, оскільки лише поєднання різних підходів дозволяє отримати повністю обґрунтований висновок щодо правової норми.

Історичне тлумачення може бути застосоване в різних галузях права. Наприклад, в контексті конституційного права воно допомагає розуміти первісний задум конституційних положень та їх еволюцію з часом. У цивільному праві історичне тлумачення важливе для розкриття змісту законів та договорів з урахуванням їх історичного контексту.

Загальною метою історичного тлумачення є забезпечення належного розуміння та застосування правових норм з урахуванням їх історичного розвитку та контексту. Цей метод є важливим інструментом для правознавців та юристів у вирішенні правових питань та конфліктів, оскільки він дозволяє зрозуміти корінні принципи та цінності, на яких ґрунтується правова система.

1.3. Акти офіційного тлумачення норм права: поняття, ознаки, види

Акти офіційного тлумачення норм права є важливим елементом правової системи кожної країни, у тому числі і в Україні. Офіційне тлумачення норм права визначається як діяльність компетентних державних органів, спрямована на роз'яснення змісту та мети правових норм, які мають загальнообов'язковий характер для всіх суб'єктів правовідносин. Це означає, що результати офіційного тлумачення, виражені в актах офіційного тлумачення, є важливим інструментом правового регулювання та забезпечення єдності правозастосування [15, с. 478].

Акти офіційного тлумачення мають декілька характеристик, які визначають їхню природу та значення. По-перше, це юридична сила, оскільки такі акти мають загальнообов'язковий характер для всіх суб'єктів правовідносин. Друга характеристика — форма. Акти офіційного тлумачення приймаються у формі нормативно-правових актів, таких як постанови, укази, листи тощо. Третя характеристика — зобов'язання судів та інших правозастосовних органів керуватися офіційним тлумаченням при розгляді справ. І, нарешті, четверта характеристика — авторство, оскільки акти офіційного тлумачення приймаються компетентними органами державної влади в межах їх повноважень.

Види актів офіційного тлумачення визначаються залежно від сфери дії та юридичної сили. Зокрема, існують акти загального тлумачення, які поширюються на невизначене коло осіб і випадків, такі як рішення Конституційного Суду України. Також існують акти казуального тлумачення, які даються стосовно конкретної справи, наприклад, постанова Пленуму Верховного Суду України.

За юридичною силою акти офіційного тлумачення поділяються на нормативні, які мають силу закону, та ненормативні, які не мають сили закону, але є обов'язковими для врахування, наприклад, листи міністерств. За

методом тлумачення розрізняють автентичне тлумачення, яке дається самим органом, який прийняв нормативно-правовий акт, та легальне тлумачення, яке дається іншим компетентним органом[13, с. 307-313].

Функції актів офіційного тлумачення включають у себе усунення прогалин у законодавстві, забезпечення єдності правозастосування, профілактику правопорушень та розвиток права. Ці акти грають важливу роль у правовій системі України, забезпечуючи верховенство права, правову визначеність, справедливість та ефективність правозастосування.

Отож, акти офіційного тлумачення норм права є необхідним інструментом для забезпечення стабільності та розвитку правової системи країни, а їхня роль полягає у забезпеченні однакового розуміння та застосування норм права різними суб'єктами правозастосування.

Акти офіційного тлумачення норм права є важливими інструментами у правовій системі будь-якої країни, оскільки вони сприяють однозначному розумінню та застосуванню правових норм. Офіційне тлумачення норм права може бути надане лише компетентними органами, визначеними законом. До них належать, зокрема, Конституційний Суд України, Верховний Суд України, інші суди та вищі органи виконавчої влади.

Конституційний Суд України здатен надавати офіційне тлумачення Конституції України, що є важливим для визначення конституційної відповідності законодавчих актів та розвитку конституційної юриспруденції в країні. Верховний Суд України в своїх постановках з роз'ясненням судової практики може надавати офіційне тлумачення законів України, що допомагає у розумінні судових рішень та встановленні юридичної практики. Інші суди також можуть давати офіційне тлумачення норм права в рамках розгляду конкретних справ, що важливо для забезпечення єдності правової практики на всій території країни. Вищі органи виконавчої влади мають право надавати офіційне тлумачення підзаконних актів, що сприяє однозначному застосуванню цих актів у правовідносинах[18, с. 24-34].

Форма акта тлумачення є важливим елементом офіційного тлумачення норм права. Офіційне тлумачення має бути виражене у письмовій формі у спеціальному акті з відповідними реквізитами, такими як назва акта, дата прийняття, назва органу, підпис уповноваженої особи та текст тлумачення. Це дозволяє зберегти документальну обліковість та юридичну чіткість у процесі застосування правових норм.

Акти офіційного тлумачення норм права мають загальнообов'язкову силу для всіх суб'єктів правовідносин, на які поширюється дія цих норм. Це означає, що всі органи державної влади, місцевого самоврядування, юридичні особи та громадяни зобов'язані неухильно дотримуватися офіційного тлумачення норм права, що сприяє стабільності та прозорості в правовій системі.

Види актів офіційного тлумачення норм права можуть бути різними залежно від характеру тлумачення. Нормативне тлумачення надається у формі нормативного правового акта, який має загальний характер і поширюється на всі випадки застосування даної норми права. Казуальне тлумачення, натомість, надається у формі індивідуального акта і стосується конкретного випадку застосування норми права, що дозволяє уникнути розбіжностей у тлумаченні норм права у подібних ситуаціях[19, с. 9-13].

При офіційному тлумаченні норм права використовуються різні методи, такі як граматичний, логічний, систематичний, історичний та спеціальний методи. Граматичний метод включає дослідження тексту норми права з точки зору мови та граматики для однозначного розуміння змісту норми. Логічний метод передбачає аналіз логічної структури норми права та її зв'язку з іншими нормами для визначення цілісного значення норми. Систематичний метод використовується для дослідження норми права в контексті всієї системи права для встановлення її місця та значення в цілому. Історичний метод орієнтується на дослідження історії прийняття норми права та її еволюції для з'ясування інтенцій законодавця. Спеціальний метод передбачає

використання спеціальних знань з різних галузей науки для детального розуміння норми права в контексті її застосування у певних областях.

Офіційне тлумачення норм права важливе для забезпечення юридичної стабільності та однозначного розуміння правових норм у суспільстві. Це сприяє правовій впевненості, уникненню конфліктів та забезпеченню захисту прав та інтересів учасників правовідносин. Отже, акти офіційного тлумачення норм права є необхідним елементом функціонування правової системи країни та розвитку юридичної науки.

Офіційне тлумачення норм права відіграє важливу роль у правозастосуванні, забезпечуючи єдність та узгодженість у практиці застосування законів. Ця наукова робота спрямована на дослідження впливу актів офіційного тлумачення на правозастосування, висвітлюючи його теоретичні та практичні аспекти.

У рамках теоретичних засад слід зазначити, що офіційне тлумачення – це роз'яснення змісту норм права, яке надається компетентним органом державної влади і має обов'язкову силу для всіх суб'єктів правозастосування. Важливо розрізняти різні види офіційного тлумачення, такі як автентичне тлумачення (здійснюється органом, який прийняв нормативно-правовий акт), легальне тлумачення (здійснюється спеціально уповноваженим органом, наприклад, Конституційним Судом) та судове тлумачення (дається судом у процесі вирішення конкретної справи)[6, с. 66–72].

Належить відзначити, що акти офіційного тлумачення не можуть змінювати зміст норм права, розширювати або звужувати сферу їх дії, або встановлювати нові норми права. Вони мають за мету лише роз'яснювати існуючі норми для уніфікації їх застосування.

У практичному плані, акти офіційного тлумачення мають значний вплив на правозастосування. Вони забезпечують єдність та узгодженість у практиці застосування законів, допомагаючи уникнути розбіжностей у їх розумінні та застосуванні. Також вони допомагають усувати прогалини в законодавстві, які можуть виникати через нечіткості або суперечності в

законах, що сприяє збільшенню їх ефективності та виконанню. Крім того, акти офіційного тлумачення сприяють попередженню правопорушень, адже чітке розуміння вимог законів може стримувати від їх порушення. Не менш важливо, що такі акти підвищують рівень правової свідомості серед громадян, роблячи закони більш доступними та зрозумілими для широкого загалу.

Практичні аспекти впливу актів офіційного тлумачення на правозастосування можна вивчити через аналіз судової практики, опитування суддів та інших суб'єктів правозастосування, а також шляхом дослідження доктринальних джерел. Це дозволяє отримати більш повне уявлення про те, як акти офіційного тлумачення впливають на реальну практику застосування законів.

Офіційне тлумачення є важливим інструментом забезпечення законності та єдності правозастосування. Акти офіційного тлумачення мають значний вплив на практику застосування законів, усуваючи прогалини в законодавстві, сприяючи попередженню правопорушень та підвищуючи рівень правової свідомості. Ці аспекти важливі як для правової системи в цілому, так і для громадян, які мають право на чітке та однакове застосування закону[7, с. 62–64].

Офіційне тлумачення норм права є важливим елементом правозастосування, спрямованим на з'ясування істинного змісту правових норм та забезпечення їх правильного та однозначного застосування. Цей процес відіграє значну роль у системі правової держави, забезпечуючи стабільність, передбачуваність та справедливість в правовідносинах.

Офіційне тлумачення норм права здійснюють різні суб'єкти, що мають відповідні повноваження. До них належать Конституційний Суд України, Пленум Верховного Суду України, вищі спеціалізовані суди та інші суди. Кожен з цих суб'єктів має свої функції та обов'язки у процесі офіційного тлумачення норм права.

Конституційний Суд України має повноваження давати офіційне тлумачення Конституції України та законів України. Це офіційне тлумачення є обов'язковим для всіх інших судів та органів державної влади. Пленум Верховного Суду України видає роз'яснення з питань судової практики у формі постанов, що також мають велике значення для єднання підходів до застосування права. Вищі спеціалізовані суди мають право давати роз'яснення з питань судової практики у формі постанов пленумів в межах своїх повноважень.

Офіційне тлумачення норм права може бути автентичним, легальним або судовим. Автентичне тлумачення здійснюється самим суб'єктом правотворчості, який прийняв відповідну норму права. Легальне тлумачення проводять уповноважені на те органи державної влади, які не є суб'єктами правотворчості. Судове тлумачення норм права дається судами в ході розгляду конкретних справ[9, с. 247].

Процес офіційного тлумачення норм права включає декілька етапів. Спочатку здійснюється аналіз тексту норми права, вивчення історії її прийняття, з'ясування мети та завдань правового регулювання, а також врахування системного зв'язку з іншими нормами права. Після цього вибираються та застосовуються методи тлумачення, такі як граматичний, логічний, систематичний, історико-політичний та спеціальний методи. На завершальному етапі формулюється висновок про зміст правової норми, який повинен бути чітким, лаконічним, обґрунтованим та відповідати тексту та цілям правової норми, а також враховувати судову практику.

Офіційне тлумачення норм права в контексті судової практики відіграє важливу роль у забезпеченні єднання та стабільності в застосуванні права. Суди зобов'язані застосовувати офіційне тлумачення норм права, яке дано уповноваженими суб'єктами, а у випадку відсутності такого тлумачення, самостійно тлумачать норми права, керуючись загальними правилами тлумачення. Крім того, судове тлумачення норм права може бути оскаржено в

апеляційному та касаційному порядку для забезпечення правильного застосування права та забезпечення його однорідності.

Офіційне тлумачення є складною та динамічною сферою, яка постійно зазнає змін та адаптується до потреб сучасного суспільства. Однією з основних тенденцій розвитку офіційного тлумачення є широке використання технологій. Зокрема, машинний переклад стає все більш популярним і допомагає зекономити час перекладачів, забезпечуючи їм можливість краще сконцентруватися на складних аспектах своєї роботи. Також слід відзначити зростання популярності віртуального тлумачення, особливо в контексті пандемії COVID-19, коли віртуальні формати з'явилися у судовій практиці та на міжнародних конференціях.

У сфері підвищення кваліфікації перекладачів відбуваються значні зміни. Тепер перекладачі все частіше спеціалізуються на конкретних галузях, що дозволяє їм краще розуміти термінологію та нюанси відповідних сфер. Неперервна освіта стає необхідністю, оскільки законодавство та технології постійно змінюються. Сучасні перекладачі активно користуються різноманітними курсами, семінарами та онлайн-ресурсами для підвищення своїх знань та навичок.

Однак не менш важливими є етичні аспекти офіційного тлумачення. Перекладачі мають строго дотримуватися правил конфіденційності, особливо в чутливих галузях, таких як юриспруденція та медицина. Об'єктивність є ключовим принципом роботи перекладача, оскільки їхні особисті переконання не повинні впливати на якість та точність перекладу.

Порівнюючи різні юрисдикції, можна виявити особливості та різниці у підходах до офіційного тлумачення. Наприклад, в США діють чіткі правила, що стосуються кваліфікації та етики перекладачів у судовій системі. В той час як в Європейському Союзі основний акцент робиться на стандартизації та гармонізації послуг тлумачення.

Офіційне тлумачення норм права, хоча є необхідним і важливим елементом правової системи, не є вільним від критики та обмежень. Одна з

основних проблем, які можуть виникнути при використанні офіційного тлумачення, полягає в його неоднозначності та суб'єктивності. Наприклад, тлумачення законодавчих норм може бути відкритим для різних інтерпретацій, що може вести до нерівності та непередбачуваності в рішеннях судів або інших правозастосовних органів.

Додатковою проблемою є відсутність гнучкості офіційного тлумачення. Таке тлумачення, як правило, базується на діючих законодавчих актах та юридичних прецедентах, що може ускладнити його адаптацію до змін у суспільних цінностях та нормах. Наприклад, у сучасному швидкозмінному світі соціальні цінності та норми можуть змінюватися швидше, ніж законодавчі акти, що призводить до розриву між офіційним тлумаченням та реальними потребами суспільства[30, с. 67].

Політичний вплив також може впливати на офіційне тлумачення норм права. Оскільки законодавство часто формується та тлумачиться політичними органами, існує ризик використання правових норм для досягнення певних політичних або ідеологічних цілей. Це може веде до відхилення від принципів справедливості та рівності перед законом.

Не менш важливою є проблема обмеження доступу до правосуддя через складність офіційного тлумачення. Такі тлумачення, як правило, використовують спеціалізовані терміни та концепції, що ускладнює їх зрозуміння для людей без юридичної освіти. Це може стати перешкодою для забезпечення всім громадянам рівного доступу до правосуддя.

Розуміння цих проблем важливе у контексті більш широких викликів, з якими стикається сучасна правова система. Наприклад, зростання складності правової системи ускладнює не лише процес її тлумачення, а й може призводити до збільшення числа конфліктів та неоднозначних ситуацій. Також, недостатня доступність правової допомоги і відсутність довіри до правової системи є серйозними проблемами, які впливають на ефективність та справедливість правосуддя в суспільстві.

Офіційне тлумачення норм права є невід'ємною складовою правової системи будь-якої держави. Воно відіграє ключову роль у забезпеченні єдності та правильності застосування правових норм, а також у запобіганні правопорушенням. Однак у зв'язку з динамічним розвитком суспільства та постійним зростанням обсягу правової інформації, питання майбутнього офіційного тлумачення стає дедалі більш актуальним і вимагає детального аналізу.

Перша тенденція, яка варто розглянути, - це зростання ролі конституційного судочинства в офіційному тлумаченні. Очікується, що конституційні суди продовжать збільшувати свою роль у тлумаченні норм права. Це пояснюється не лише розширенням їхньої компетенції, а й впливом, який вони мають на формування правової системи в цілому. Конституційні суди часто виносять рішення, які мають довгостроковий вплив на інтерпретацію та застосування законів[11, с. 20].

Друга тенденція - це активізація використання штучного інтелекту в офіційному тлумаченні. Штучний інтелект може бути використаний для автоматизованого аналізу правових текстів, виявлення колізій норм права та прогнозування судових рішень. Це може призвести до революційних змін у сфері офіційного тлумачення, полегшуючи процеси інтерпретації та зменшуючи ризик помилок.

Третя тенденція - глобалізація та європейська інтеграція. У зв'язку зі зростанням глобальних взаємозв'язків і важливості міжнародного права, національні суди все частіше враховують практику тлумачення норм права в інших країнах та рішення міжнародних судових органів. Це вимагає від судів більш широкого та гнучкого підходу до офіційного тлумачення, щоб враховувати не лише внутрішні, а й зовнішні чинники.

Четверта тенденція - зростання ролі доктринального тлумачення. Юридичні науковці відіграють все більш важливу роль у формуванні офіційної правової позиції через свої наукові дослідження та аналізи. Суди все частіше звертаються до наукової думки для знання інтерпретації норм

права, що робить доктринальне тлумачення більш впливовим у правовій системі.

Прогнозуючи майбутній розвиток офіційного тлумачення, можна очікувати ряд змін. По-перше, зростання значення офіційного тлумачення у забезпеченні єдності та правильності застосування правових норм. По-друге, диверсифікація форм офіційного тлумачення з'являться нові форми, такі як онлайн-консультації, що полегшать доступ до правової інформації для громадян. По-третє, підвищення ролі штучного інтелекту дозволить більш точно та швидко аналізувати правові норми та вирішувати юридичні питання.

Таким чином, майбутнє офіційного тлумачення норм права буде визначатися динамічним розвитком суспільства та технологічними інноваціями. Очікується, що офіційне тлумачення стане більш диверсифікованим, інтернаціоналізованим та технологічно оснащеним. Це вимагатиме від учасників правового процесу адаптації до нових форм та методів тлумачення, щоб забезпечити ефективну та справедливую правову систему у майбутньому[27, с. 34].

Висновки

У цій роботі були розглянуті ключові аспекти тлумачення норм права з урахуванням їх поняття, мети, функцій, видів та способів, а також актів офіційного тлумачення норм права. Основною метою роботи було вивчення та аналіз теоретичних та практичних аспектів інтерпретаційної діяльності в праві, а також розкриття ролі тлумачення у забезпеченні правової дії та захисту прав та інтересів громадян.

Початкова частина роботи була присвячена розгляду поняття, мети та функцій тлумачення норм права. Досліджено, що тлумачення правових норм є процесом визначення значення та змісту цих норм з метою їх правильного застосування та реалізації в конкретних життєвих ситуаціях. Однією з головних функцій тлумачення є забезпечення правової впевненості та стабільності, що є важливим для підтримання правопорядку в суспільстві.

Далі у роботі розглянуті різноманітні види тлумачення та способи його застосування в правовій практиці. Зокрема, вивчені лінгвістичне, систематичне, історичне, телологічне та інші методи тлумачення, кожен з яких має свої особливості та область застосування. Ця частина роботи дозволила детально проаналізувати різноманітні підходи до тлумачення норм права та їх вплив на правову практику.

Окрему увагу у курсовій роботі було приділено актам офіційного тлумачення норм права. Розглянуто поняття, ознаки та види таких актів, зокрема постанови Конституційного Суду, тлумачення Верховного Суду, офіційні листи та інші документи, які мають значний вплив на правову практику та вирішення правових питань у суспільстві. Важливим аспектом вивчення актів офіційного тлумачення є їх роль у врегулюванні суперечностей у тлумаченні законодавства та уніфікації підходів до розуміння правових норм.

У цілому, курсова робота дозволила отримати глибоке розуміння процесу тлумачення норм права та його значення у правовій системі. Аналіз

різних методів тлумачення, а також ознайомлення з актами офіційного тлумачення, надали можливість зробити висновки щодо ефективного застосування тлумачення в практичній діяльності, зокрема у вирішенні правових спорів та конфліктів.

Список використаних джерел

1. Головін А. С. Захист прав і свобод людини і громадянина єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні. Київ. Логос. 2012. 216 с.
2. Єзеров А. Інтерпретаційна діяльність Конституційного суду України. Юридичний вісник. 2014. № 6. С. 38-46.
3. Єзеров А. Інтерпретаційна діяльність Конституційного Суду України. Юридичний вісник. 2014. № 6. С. 38-46.
4. Загальна теорія держави і права. Харків. Право. 2009. 584 с.
5. Калинюк С. Правові позиції Конституційного Суду України: питання теорії. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 12. С. 193-196.
6. Карвацька С.Б. Формування герменевтичної інтерпретації: історико-правові та лінгвістичні питання. Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 50. С. 66-72.
7. Котенко М. В. Спосіб тлумачення правових норм як юридична категорія. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Вип. 21. Т1. №Ч.2. С. 62-64.
8. Кошарновська С. Л. До питання інтерпретаційно-правової форми в здійсненні соціальної функції держави. Харків. 2022. Вип. 35. С. 12-18.
9. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Тернопіль. Картбланш. 2012. 247 с.
10. Кретьова І. Тлумачення положень про права людини Страсбурзьким судом: основні принципи та доктрини. Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 4. С. 165-175.
11. Кретьова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розвинуті Європейським судом з прав людини. Харків. 2015. 20 с.
12. Кривошия І. Тлумачення норм права на основі філософських поглядів Іммануїла Канта. Юридична Україна. 2015. № 6. С. 4-10.

13. Лепіш Н. Я. Структура актів тлумачення норм права. Публічне право. 2013. № 2. С. 307-313.
14. Малишев Б. В. Телеологічний спосіб тлумачення норм права: загальнотеоретичні аспекти. Адвокат. 2011. № 10. С. 7-14.
15. Мельничук С. М. Правові форми реалізації функцій сучасної держави Україна. Київ. 2019. 478 с.
16. Мельничук С.М. Інтерпретаційно-правова форма реалізації функцій сучасної держави Україна. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 6. С. 41–44.
17. Молибога М. П. Функції та методи тлумачення права. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 11. С. 109-114.
18. Паліюк В. П. Деякі аспекти тлумачення норм права (цивільно-правовий аспект). Судова апеляція. 2005. № 1. С. 24-34.
19. Савенко М. Д. Класифікація принципів тлумачення норм права. Наукові записки НаУКМА. 2014. Т. 155. С. 9-13.
20. Саміло Г. О. Проблеми тлумачення правових норм. Запоріжжя. ЗНТУ. 2017. 144 с.
21. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. Київ. Алерта. ЦУЛ. 2011. 520 с.
22. Скакун О.Ф. Метод інтерпретації правових ідей і правових норм: загальне й особливе. Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 50. С. 235–243.
23. Хмарук Т. В. До питання щодо незмінюваності правових позицій Конституційного Суду України. Актуальні проблеми держави і права. 2017. С. 167–174.
24. Христова Г. До питання про зміст принципу остаточності рішень і висновків Конституційного Суду України у світлі конституційно-правової реформи. Вісник Конституційного Суду України. 2006. № 4. С. 49–56.
25. Шевчук С. В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади. Харків. 2008. 374 с.

26. Шутак І. Д. Юридична техніка тлумачення норм права. Науково-інформаційний вісник Право. 2015. № 11. С. 18-24.
27. Dickson, Julie. Interpretation and Coherence in Legal Reasoning. The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2016 Edition). <https://plato.stanford.edu/archives/win2016/entries/legal-reas-interpret/>.
28. Zirk-Sadowski, M. Interpretation of Law and Judges Communities. Int J Semiot Law. 2012. 25, 473–487. <https://doi.org/10.1007/s11196-011-9239-4>.
29. Ammann, Odile. The Need for Interpretative Methods in International Law. In: Domestic Courts and the Interpretation of International Law. 2019. P: 161–190.
30. The Law on the Constitutional Court of the Republic of Lithuania. <https://www.lrkt.lt/en/about-the-court/legal-information/the-law-on-the-constitutional-court/193>.
31. Finck, Danielle E. Judicial Review: The United States Supreme Court Versus the German Constitutional Court. B.C. Int'l & Comp. L. Rev. 1997. 20(1): 123. <https://lawdigitalcommons.bc.edu/iclr/vol20/iss1/5>.
32. Zeidler, Wolfgang. Federal Constitutional Court of the Federal Republic of Germany: Decisions on the Constitutionality of Legal Norms. Notre Dame L. Rev. 1987. 62(4): 504. <https://scholarship.law.nd.edu/ndlr/vol62/iss4/2>.

Схожість

Джерела з Інтернету

801

1	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/15016/1/dysertatsia_melnychuk_sm.pdf	119 джерел	2.08%
2	https://rep.dnuvs.ukr.education/server/api/core/bitstreams/1d21ed97-ac7a-4bcc-b9f1-820321d97e82/content	40 джерел	2%
3	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21395/1/%d0%ba%d1%83%d1%80%d1%81%d0%be%d0%b2%d0%b0%	147 джерел	1.93%
4	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/9667/1/%d0%a2%d0%94%d0%9f_%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%ba%d1%	36 джерел	1.42%
5	http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6050/1/%d0%91%d0%91%d0%9b_%d0%9f%d0%9e%d0%9a%d0%90%d0%	5 джерел	1.38%
6	http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4400/1/%d0%a2%d0%9f%d0%9f%d0%97_%d0%bf%d0%be%d0%ba%d0%	4 джерел	1.35%
7	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4399/1/%d0%a2%d0%9f%d0%9f%d0%97_%d0%bc%d1%80_%d1%81%d0%	6 джерел	1.14%
8	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4398/1/%d0%a2%d0%9f%d0%9f%d0%97_%d0%bc%d1%80_%d1%81i_%d	2 джерел	1.11%
9	http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/14936/3/dysertatsia_bohdanevych_ts.pdf	4 джерел	0.92%
10	http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4092/1/%d0%9f%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%bb%d0%a2%d0%	10 джерел	0.85%
11	https://shag.com.ua/metodichni-vkazivki-shodo-napisannya-kursovih-robit-dlya-stude.html	76 джерел	0.73%
12	http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/3/60.pdf		0.7%
13	https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kzpd/l22.4.pdf	4 джерел	0.69%
14	http://idpnan.org.ua/files/2021/riznik-s.v.-konstitutsiyist-normativnih-aktiv-_sutnist.-metodologiya-otsinyuvannya-ta	2 джерел	0.63%
15	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/16116/%d0%94%d0%b8%d1%81%d0%b5%d1%80%d1%82%d0%	7 джерел	0.63%
16	https://infopedia.su/8xaa2.html	11 джерел	0.63%
17	https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a065a137-ae65-4650-8390-501f575d15ed/content		0.63%
18	http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/7025/2/%d0%90%d0%9f%20%d0%a2%d0%94%d0%9f_%d0%bf%d0%be%d	2 джерел	0.62%
19	http://www.scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/f08/dis_Karvatska%20S.B..pdf		0.52%
20	http://dipplus.com.ua/metodichn-vkazvki/news_post/problemi-gospodarskogo-procesualnogo-prava		0.51%

43	http://pravoznavec.com.ua/period/chapter/76/627/23389	2 джерела	0.25%
44	http://ccu.gov.ua/sites/default/files/ndf/01-2015.pdf	14 джерел	0.23%
45	https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/11001/1/%d0%97%d0%91%d0%86%d0%a0%d0%9d%d0%98%d0%9a%20%d0%a...		0.23%
46	http://www.law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-3-2018/visnik-3-2018.pdf	3 джерела	0.23%
47	http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/123456789/76/1/sydovi%20i%20pravooxor.pdf	2 джерела	0.23%
48	http://ftplec.nlu.edu.ua/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D0%BC%D0%B5%...		0.22%
49	https://libweb.kpfu.ru/ebSCO/pdf/2648682.pdf	22 джерела	0.18%
50	http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc33/juspradenc33.pdf	14 джерел	0.18%
51	https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/123456789/7127/1/%d0%94%d0%b8%d1%81%d0%b5%d1%80%d1%82%d0%9...	3 джерела	0.17%
52	https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/483/vypusk112020r.pdf	16 джерел	0.14%
53	http://www.f1-m.ru/grazhdanskoe_pravo/gromadyani_yak_subyektu.php	5 джерел	0.14%
54	https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/572192/mod_folder/content/0/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%BB%D0%9...	21 джерело	0.14%
55	http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/14272/Bojko_fknfm_2021.pdf?isAllowed=y&sequence=3	24 джерела	0.14%
56	https://allbest.ru/o-2c0b65635a3ad78a5d43b89521206d26-8.html	9 джерел	0.14%
57	http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/17168/3/Zb_tez_%20FEB_2023_.pdf		0.14%
58	http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/117.pdf	3 джерела	0.12%
59	https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/33035/1/%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%A3%D0%9C%D0%86%D0%9...	15 джерел	0.11%
60	https://studres.ru/product/of-ts-yne-tlumachennya-norm-konstituts--zakon-v-konstituts-ynimi-sudami-na-priklad-ukra-ni-ta-kra...		0.11%
61	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/27196/%d0%9f%d1%80%d0%b8%d0%b2%d0%b0%d1%82%d0%bd%d0%...		0.11%